

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL:
ORADEA
Strada Iosif Vulcan No. 4.
Telefon: 440.

ZSIDÓ HETILAP
Szerkeszti: WASSERSTROM SÁNDOR

ELOFIZETESI ÁRAK:
Belföldön: Hítközségeknek és vállalatoknak 500,
magánosoknak: egész évre 300, félévre 160,
negyedévre 85 lei. Külföldön: 120—80, 45, 25 ch.
180, 95, 50 dinár. 25—15 Pengő. 10—6 Dollár.

Világszerte terjed az antiszemita hullám...

Talán az olvasó idegeinek megnyugvására okosabb volna, ha kendőzni igyekeznénk a világ minden részéből befutó szomorú híreket, amelyek mind a folyton erősödő antiszemita hullámról számolnak be. Talán jobb volna elkendőzni, elhallgatni ezeket a híreket, mert a szomorú hírek olvasása, elgondolkoztat és megdöbbent minden egyes zsidót, hiszen fájdalmas az és a magunk keserves sorsát jutatja eszünkbe, amikor a külföldi újságok, táviratok, és jelentések a zsidók elleni világhangulatról számolnak be.

A zsidóellenes tendencia csuespontja még mindig Németország. Az „Angriff” április 26-iki számában például Schwartz van Berk aláírásával nagy cikk jelent meg, amelyben azt kérde: Igaz-e, hogy új zsidóellenes hullám ebből áll Németország? Szóval megadja a választ. Schwartz van Berk állítja és nincs okunk kételkedni abban, hogy így is van, hogy a németiség és zsidóság hadilábon állanak egymással. És hogy a zsidókérdés örökké ég és mindig aktuális kérdése lesz Németországnak. „A zsidók két esztendeje csendesek. Nekik van idejük várni, néhány évtizedig is” — írja az Angriff. De közben szívesen kiépítik új állásukat, hogy továbbra is folytassák majd ott, ahol elhagyták. Ir még arról a hazugságról is, hogy a zsidók nem hagytak fel „világuralmi” terveikkel és végül odakonkludál, hogy bár a németországi zsidók ki vannak rekesztve a németiség testéből, azért egy percig sem szabad megfeledkezni az örök ellenségről, — a zsidóról. Mert nemcsak a német zsidó az „ellenség”, hanem az egész világ zsidósága, mert hiszen nem szűnnek meg bojkotálni, gyűlölni és agítani a németiség ellen.

Igy az Angriff. És ez adja meg a vezérmotívumot a többi zsidóellenes excessushoz. Jól írják és jól mondják a németek, amikor azt állítják, hogy soha még egy ilyen nagy nép, mint a német, ennyire egységesen nem harcolt a zsidóság ellen. És hozzátehetjük azt is, hogy ennyi rendszerességgel, ilyen módszeresen nem gyűlöltek bennünket még soha. A régi orosz kolosszus méreteihez és az orosz nép született jámborságához viszonyítva, még a pogromok is epizódok voltak, ahhoz képest, hogy most egyszerre 600.000 zsidó alól huzzák ki a lét lehetőségét.

Akármenynyire is szeretnénk, ha ennek a berlini nagy zsidóellenes rohamnak a többi népekre való hatástalanságát irhatnánk, nem lehetjük meg, mert ezzel csak véka alá rejtetnénk a szomorú valóságot.

Az afrikai és ázsiai francia gyarmatokon éppen úgy dolgoznak a német agitátorok, mint ahogy gurul a német márká, erre a célra, a lengyelországi falvakban és városokban is. A tauroggeni vérvádak ezt jelzik, hogy a litvániai közhangulat is mélységesen meg van mértelezve. Ahogy a danzigi szenátus éppen olyan zsidóellenes, mint ahogy általában a balti államok zsidósága is részletesen kell — sajnos — éljen.

De minek oly messzire menni. A nagy német hullámok gyűrűzése mindenhol kihat. Vegyük csak a szomszédos Magyarországot. Míg a megnyitó parlament korelnöki-székeiben megélezzik, Gömbös miniszterelnökkel az élen a 75 éves Sándor Pált, addig az orvosprofesszorok kimondják, hogy csak azokat habilitálják ezentul egyetemi magánianarrá, aki harmadiziglen kimutatja családfája zsidómentességét. Orvosok mondják ezt, pesti professzorok, akik jól tudják, hogy a zsidók veséje és zsidók tüdeje semmiben sem különbözik a nem zsidótól és halál után azt is éppen úgy megrázza a rohadás, akinek tizenöt árja őse van.

Vagy a bécsi fiatalság tragédiája. Az osztrák zsidó orvosok szövetsége tragikus hangú felhívásban közli, hogy 250 fiatal végzett orvos az uccán van, mert sem az állam, sem a város, semmiféle intézmény nem gondoskodik arról, hogy ezek a képzett fiatalok meg is élhessenek. Az uccán vannak és borzalmas anyagi helyzetben. A többi orvosokhoz fordultak, akiknek már van tapasztalatuk, hogy támogassák fiatal kollégájukat, akiknek nincs mit enni! Milyen tragédiája ez, a szegény intellektuális pályára ment ifjúságnak.

De ne menjünk tovább, csak álljunk itt meg a napilappá vedlett Porunca Vreiműnél, meg a többi országunkbeli hecclapnál. Ezek sem kevésbé féltelenebbül uszítanak, mint az Angriff. Mert ez legalább, salontónusba öltözteti a gyűlöletet és legálább mezt borít a rettentő igazságtalanságra. De az itteni hecc-sajtó uszítása, a legelemibb ősemeri indulatokra építi fel pokoli terveit, amelyekkel a mi pusztításunkat tűzte ki célul maga elé.

De ne időzzünk sokáig itthon, hanem nézzünk talán az oceanon túlra. Ott sem rózsás a helyzet. Míg Litvániában csak a régi primitív, hogy úgy mondjuk deltszász-korabeli metódusok szerint folyik a harc, míg Algirban, vallási fanatizmust állítanak a cél szolgálatába, míg Németország orgánizáltan, sajtóval és metódusokkal dolgozik, addig Amerika, „felhőkarcoló” stílusban intézi ezt is. Coughlin Charles páter a rádió-

ban tüzel a zsidó nagytöke ellen, meg azt állítja, hogy a zsidók mind csak bankárok, orvosok és nem-dolgozók. Ez ellen Wise rabbi szintén rádióval felel. De mit tegyennek amerikai zsidó véreink, ha már a híres író, Teodor Dreiser is az antiszemizmuszolgálatában áll? Hát már a demokrácia hazája, a nagy és „szabad” Amerika is?

Nem valami ragyogó perspektívát mutatnak ezek a mindenfelől jelenkező viharfelhők. Komor a zsidóság ege és mi nem tudunk egyebet mondani, mint amit a megszűnésre ítélt, de most még megjelenő berlini „Jüdische Rundschau” ír.

Át kell rétegeződni a zsidó ifjúságnak szerte a világon. Új és produktív pályára kell menjen. A régi generáció nem tud hirtelen mást kezdeni. Vérré vált nála a tradíció, amely nemcsak egyebekben, hanem a foglalkozások választásában is megnyilvánult. A falusi kis boltos fiából „Doktor” akart nevelni évtizedeken át, hogy neki ne kelljen felkelni a kocsmába hajnali 5 órakor. Az orvos valóban nem kelt fel, csak éjszaka viraszított esetleg a betegnél és lassankint megváltozott a világ abból a szempontból is, mintha több ember volna az, akinek keze nem kerges a munkától, vagy akinek valami fityeg a neve ebből. Életszükséglet volt és ma is az a zsidóság számára, hogy legyen egy fejlett intellektuális osztálya. De túl sok is megárt belőle. Legyünk már más pályákon. Igaz, hogy akkor is gyűlölni fognak bennünket Fokföldtől-Kamcsatkáig, de önmagunk felszabadítására is megfettük kötelességünket. És egyetlen vigasz számunkra Palesztina, amely él és virul és neki kell megmutatni, hogy van egy biztos pont a világon, ahova kerülhetünk. ha nem is valamennyien és hogy tudunk államalkotó, dolgos tagjai lenni, nemcsak a társadalomnak általában, hanem a népek koncertjében „önálló hangszere” is tudunk játszani.

Kétségbeesésre semmiképpen nincs okunk, de bátran, emelt fővel szembe kell néznünk az eseményekkel, amelyek kemény harcokat és sok szomorúságot is jelenthetnek. Ha felemelt fővel álljuk, mindég jobb és biztatóbb, mint meggörnyedt háttal és tört gerinccel.

Ujra megkezdődött a berni per főtárgyalása

Bern. Április 29-én újra megkezdődött Bernben a négy per főtárgyalása, amelyet a svájci zsidó hítközségek szövetsége indított meg a „nemzeti front” vezetői ellen a „Cion bölcsői” jegyzőkönyvének terjesztése miatt.

A törvényszék elnöke befejezettnek nyilvánította a tanúk kihallgatásokat és elutasított minden olyan kérést, amely akár a védelem részéről újabb tanúk beidézésére irányult. A vád szakértője dr. Arhur Baumgarten, a bázeli egyetem jogi fakultásának tanára, míg a vádlottak szakértője Ulrich Fleischhauer német származású Erfurtból, aki egyben a külföldi antiszemita propaganda szolgálatában álló „Welt-Dienst” kiadója. A

törvényszék által delegált szakértő C. A. Loosli berni író és tudós. — Baumgarten professzor előadta szakértői véleményezését, kimutatván, hogy Cion bölcsőinek jegyzőkönyvei a cári Oroszország realciós köreinek hamisítványa és pléguma. Rámutatott azokra az okokra, amelyek ma is arra indítanak egyeseket, hogy higgyenek a jegyzőkönyvek valóságában. A svájci lapok sokat írnak a berni per és a nemzeti szocialista Németország viszonyáról. A „Le Démocrate” című napilap megállapítja, hogy az „északi szomszédok” körében bizonyos fokú idegességet váltott ki a jegyzőkönyvek perének berni főtárgyalása.

Ujabb nagy harcok előtt az erdélyi zsidóság

Lapedatu miniszter elvi jelentőségű határozattal döntött a carei-i hitközségi harcokban

Véglegestítették Horovitz Ábis főrabbi állásában. — Áskenázok és ál-chasszidok harca. — A Központi Iroda tullepi hatáskörét és nem áll hivatása magaslátán. — Uj alapszabályokat és miniszterileg rendezett normális állapotokat követel Erdély józan zsidó közvéleménye.

Közel egy éve annak, hogy a carei orthodox hitközség többsége főrabbiának választotta Horovitz Ábis, a szaploncai főrabbi végét. A választás után rövidesen megindult az ástálódások és elmérgesedett harcok színterévé vált, a Teitelbaum Józsi távoztával megüresedett rabbiszék. Azt nem lehet állítani, mintha anyagiakban bővelkedő állás volna a carei főrabbi állás, mert a hitközség sem gazdag, de viszont nagy tekintélyt kölcsönöz, mert évtizedek óta mindenkor nagytekintélyű férfiakkal volt betöltve ez a stallum. De legfőbb oka ennek a harcnak — amely most miniszteri szóval, remélhetőleg végleg tisztázást nyer — hogy ez egyik legfőbb pozíciója volt Teitelbaum Józsi főrabbinak, aki semmilyen körülmények között nem akart elenyevődni abba, hogy ne az ő akarata érvényesüljön annál a rabbiszék betöltésénél, amely ő, a satumarei stallumért otthagyott. Ne akarta, hogy régi pátriájának főrabbiszéke ne az ő hívével töltessék be. Nem akarta, hogy a hitközség mindenkorl vezetésére ne az ő legalázatosabb szolgálója legyen és azok a fanatikus hívek, akik reá esküsznek, továbbra is ne irányítsák ezt a sok adóssággal küzdő hitközséget. Intésére megindult az ellenakció, amely azután minden eszközt megragadott azon célból, hogy a satumarei „caddik” keresztülvigye mindenben akaratát. De nem csak Careiben indította meg a terrorakciót, hanem a Központi Iroda apparátusát is a maga szolgálatába állította, annak alelnöke révén és alighogy megtörtént az új főrabbi beiktatása, máris jött az utáz Clujról, a Központi Irodától, hogy a carei sakterek szüntessék meg a vágást. Ki kell éhezteni a közönséget, nem szabad húst adni nekik, mert akkor zúgolódnak, mint egykor a pusztában és a teitelbaum husosfazék miatt, el fogják ejteni az új főrabbit. Így képzelték el ezt azok, akik megfelelőnek tartott hatóságú és Irodai erőszakkal, akarták a közhangulatot „befolyásolni”. A minisztérium pedig egy interlmár bizottságot nevezett ki a teitelbaumi chasszidokból, a hitközség élére. Megindult a harc, amelynek minden egyes fázisáról, mindenkor részletesen beszámolt a „Népünk”.

A recept nem vált be

A satumarei főrabbi választás minden képzeletet felülmúló erőszakossága és az ebből folyó siker elhittette a carei-i hívekkel is, hogy felsőbb hatósági parancsra, majd Careiben is úgy fog sikerülni minden, mint Satumaren. De ez nem vált be, mert a carei ek nem ijedtek meg, a carei-i áskenázok inkább lemondtak egy időre a „husosfazék”-ról, de nem mondták le jogaikról és arról, hogy ők válasszanak főrabbit maguknak, illetőleg a megválasztott főrabbit nem engedték el és nem engedik, hogy elhagyja elfoglalt pozícióját. A satumarei recept nem vált be Careiben és ez nagy kihatással lesz még a további harcok erőviszonyaira, mert a mindent elsöprő ál-chasszid roham, először Careiben torpant meg.

A minisztérium döntése

Dr. Nagy István bucurești ügyvédet kérték fel a carei ügynek a minisztériumban való elintézésére. A miniszter pedig a napokban döntött. Döntött véglegesen és olyan irányban, hogy az kihatással lesz az erdélyi zsidóság további jövőjére, mert — bármilyen fájdalmas is nekünk — szomorú precedens lesz és mindenkor hivatkozni lehet majd arra a kialakult álláspontra, amelyet ebben a döntésben precízen leszögezett a miniszter. Ebből az alkalomból dr. Nagy István bucurești ügyvéd is nyilatkozott és a következőket mondta:

— Valóságos rémregényt lehetne írni azokról a harcokról, amelyek lefolytak az utolsó esztendőben a carei-i főrabbi szék körül. Ami Careiben történt, az az egyik fejezet, ami pedig itt a minisztériumokban, az a másik érdekfeszítőbb rész. Hihetetlen, hogy Teitelbaum főrabbi hívei részéről mennyi feljelentés érkezett és a rágalom-hadjárat milyen képtelen eszközökkel harcolt. S amíg az áskenázok mindenkor dokumentumokra alapították kérvényüket és kérésüket, addig ők üres „be mondásokra” akarták a döntést kiprovokálni. Volt a feljelentések között olyan — mondja

Dr. Nagy — melyben a főrabbit és híveit kommunistáknak és irredantáknak bélyegezik. Volt Careiben, a szatmári főrabbi hível részéről telefon és levélcenzura, mindenütt önkéntes chassid-detektívek figyeltek mindenre és mindenkire. Ellenem is operáltak minden képtelen eszközzel. Fenyegetésekkel, vesztegetéssel, alaptalan denunciaciókkal operáltak velem szemben is. Eleinte nagyon bántottak a dolgok, de azután kezdtem megszokni ezt a képtelen harcmodort.

Mit tartalmaz Pacescu vezérinspector által előterjesztett raport?

Négy különálló részben áll ez a raport. Az első részben a carei eseményeket sorolja fel, kronológikus sorrendben. A második: az áskenázok és chasszidok közötti ellentétek indokainak megvilágítása. A kérdés jogi és vallásfilozófiai szempontból való megítélése. A Központi Iroda hatásköri tulkapásainak felsorolása. A harmadik rész: a konkluziókat, a negyedik: a szükséges pozitív intézkedéseket tartalmazza. A raport túlnő a lokális kérdéssé és hosszas alapos munkának eredménye. Pacescu vezérinspector a kérdés elsőrangú ismerője, kiváló teológus és professzor, aki éles szemmel látta, hogy a harc nem a carei hitközségi elnök személye körül forog, sőt nem egészen rabbidinasztik párbaja, (hiszen mindkettő lényegében chasszid), hanem az áskenáz zsidóság élet-halál védelmi harca, az őt elsöpörni akaró ál-chasszidizmus terrorja ellen.

A raport lényege, hogy az áskenázok „szabad vallásgyakorlatát” akarja megvalósítani, illetőleg régi jogaiba visszaütni.

A carei „hajás” kérdés

Ez pusztán epizód és Careire vonatkozik. Nagyobb jelentősége nincsen. Brach akkori főrabbi hozta ezt a döntést, fia existenciája érdekében. Ő volt az, aki kizárta a „hajásokat” (akiknek feleségei saját hajukat viselik) a választójogból, a miniszter azonban végleg döntött e kérdésben és visszaadta az aktív és passzív választójogot s ezzel biztosította az „áskenázok” végleges többségét a Carei hitközségben.

A minisztérium döntésének országos jelentősége

Amint cikkünk bevezető részében mondtuk, Lapedatu miniszter döntése olyan általános érdekű belső kérdésekben is prejudikál, ami a legnagyobb jelentőséggel bír az erdélyi ortodox zsidóság szempontjából.

A miniszteri leirat, amelyet Dr. Antal István carei ügyvédhez intézett és 52.231/1935 számot viseli (ápr. 26 keltezéssel) először is megállapítja, hogy az erdélyi ortodoxia két ritusra oszlik. Askezáz és chasszid ritusra. A két ritusnak joga van a hitközség keretein belül autonómiát élvezni. Az autonomia abból áll, hogy mindkét ritus jogosított külön rabbit és saktert választani. A hitközség pénzügyi és adminisztratív kérdéseit egy közös vezetőség intézi és ez a közös vezetőség tartozik respektálni az autonóm jogokat. Véglegesen csak akkor lesz rendezve a kérdés, ha az erre vonatkozó miniszteri utasítások, a kultusztörvény végrehajtási utasításával kapcsolatban kiadatnak.

A gabella maradhat a két csoportra szétosztva, de a terhek elosztása, olyan százalékarányban történik, ahogy egy-egy csoport bevételű alakulnak. Hitközségi akták, könyvelés, héber és román nyelven vezetendők, de magyarul — semmi esetre sem lehet. A miniszter mindenkor verifikálni fogja a hitközség pénzügyi vezetésének helyességét, megfelelő felülvizsgálattal. A carei hitközségben a választási listák is felterjesztendők. Hitközségi tisztviselőknek nincs szavazati joguk Careiben. A legközelebbi választás, a listák minisztériumi jóváhagyása után 30 napon belül lesz megtartva.

Az Interimaris bizottság kinevezése is megtörtént, amely a legközelebbi választásokig vezeti az ügyeket. Az áskenázok részéről Weinberger Sámuel, a chasszidok részéről Schwartz Ferdinand lett kinevezve, a semleges harmadik pedig dr. Antal István ügyvéd, aki így jelenleg a comisía interimare elnöke. Az ideiglenes bizottság s a salajmegeyi prefektura által lett installálva. Ez a lényege a miniszteri leiratnak a hitközségekre vonatkozó részében.

Mi van a Központi Irodával?

Végre ennél a pontnál, Lapedatu miniszter sajátkezűleg ismeri el, amit mi már évek óta hirdetünk és amely ténykedés ellen annyit tiltakoz-

tunk. A miniszteri leirat leszögezi, hogy a Központi Iroda tullepte hatáskörét. Neki tisztára rituális kérdésekben van döntési joga és mégis a carei hitközség tagjainak egy részét kizárta, azokat „neolog”-nak deklarálta, hogy ezáltal a saját chasszidjait juttassa uralomra. Beavatkozott a hitközség belső autonóm jogaiba, adminisztrációs kérdéseibe. Hitközségi alkalmazottaknak jogtalanul utasításokat adott és a törvényes vezetőséggel szembehelyezkedett. Így a saktereknek megtiltotta, hogy kötelességüket teljesítsék. A Központi Iroda minden jogalap nélkül, a kultuszminiszter hatáskörébe tartozó jogokat vindikált magának. Szükséges tehát,

a Központi Iroda hatáskörének precíz és újabb meghatározása, annál is inkább, mivel alapszabályainak jóváhagyása, még a kultusztörvény életbeléptetése előtt történt. Ezek az alapszabályok, éppen úgy, mint a hitközség alapszabályai ideigleneseknek tekintendők, a kultusztörvénnyel ellentétben állanak és számukra a kultuszminisztérium által új alapszabályok dolgozandók ki.

Mi következik?

Lapunk részletesen ismertette a carei ügyet és annak fejleményeit. Hi nem volna egész Erdély zsidóságának jövőjére nagy kihatással a miniszter döntése, úgy fordítis ügynek tekintettük volna mi is. De ugylátszik égi jelnek vehetjük ezt a carei tragikus herce-hurcát, amelyet az állami hatóságok is már felismertek és úgy döntöttek benne, hogy végül észretérítsék az erdélyi ortodoxia hivatati tényezőit. Nem engedik, hogy egyes kis csoportok terrorizálják a többséget és a maguk akaratát erőszakolják a zsidó közéletre. De félt, hogy nem ismeri fel ennek komoly jelentőségét az a tábor, amely csak önnaga érdekeit tartja szem előtt és eddig is a legnagyobb kiméletlenséggel tanusította harcaiban. Nem akarja látni, hogy a tizenkettedik órában vagyunk és ha most nem fognak össze, a szent cél érdekében, akkor maholnap, minden autoritás elvész a Központi Iroda erkölcsileg könnyelmű ügykezelése miatt. Mielőtt minden belső tekintély lerombolódik, intő jel kell ez legyen valamennyi hitközség számára és lássák végül be azt a szomorú tény, hogy a rosszul alkalmazott drága Dintorák már elvesztették autoritásukat, a Központi Iroda pedig azáltal, hogy egy csoport veszekedéseinek szolgálatában áll, tekintély nélkül holt keretvé vált. Odáig jutott már az Iroda, hogy a Teitelbaum hívek is, akikre egyedül támaszkodott, magának az Irodának jóindulatu elnézésével a hatóságoknál keresik igazukat és helytelenül, nem a zsidó tradícióknak megfelelően, hatóságok intervencióját veszik állandóan igénybe.

Íde jutott az a Központi Iroda, amely tullepte hatáskörét, ott ahol arra szükség nem volt és ezért nem tudja autoritását megtartani, mert most már nincs is hozzá ereje, mivel a felidézett rossz szellemek ezt nem engedik. Nem tudott felülemelkedni ez eseményeken, hanem aktíve beavatkozott a hitközségi vitákba és nyíltan egy-egy párthoz, főképen pedig a satumarei Teitelbaum-párt mellett nyilatkozott és nyilatkozik meg, teljesen függetlenül attól, hogy az igazság melyik részén van.

Ezért valóban az egész erdélyi zsidóság életérdeke, hogy az Iroda jogköre szabályoztassék, rendes ügymenete legyen és ami még fontosabb, a „Gemeindeverband” mielőbb életrehívassék, nehogy az a ma már csupán egynehány ember existenciáját és egy romboló irányzat érdekeit és veszekedéseit szolgáló, az erdélyi orth. zsidóságtól nagy anyagi energiákat felszívó korhadt szervezet, Erdély intézményes hitközségeit teljesen eltemesse.

Fontos még és életbevágó, a hitközségi alapszabályok generális rendezése, mert elképzelhetetlen, hogy 40–50 évvel ezelőtti készült primitív és csak az akkori időknak megfelelő alapszabályok domináljanak ma is, Erdély legnagyobb hitközségeiben.

Igen nagy és fontos problémák azok, amelyeket a carei ügy és az abban hozott miniszteri döntés, egy pillanatra a reflektor fényével megvilágított. Lapunk, mint eddig is, ezután is célul tűzi ki, hogy ezeket az erdélyi zsidóságra lényegbevágó kérdéseket, megfelelő módon napirenden tartsa.

HETI GLOSSZÁK

Hitler eloltotta a zsidóság egy magasan égő fátyliját

Megdöbbenő a hír, ami az ünnepek alatt talált szíjjel a világon. Hitlerék, ugyilátszik, még mindig félnek a zsidóktól. Dacára annak, hogy kikergették őket minden hivatalból, nem engedték, hogy mint kereskedők, iparosok boldoguljanak, nem engedték őket, hogy még annyi pénzt is keressenek, amellyel egzisztenciájukat bármily nyomoru módon is tengessék, sőt a legnagyobb logikátlansággal éhen akarják vészejteni őket. Legjobban a sajtótól kergették el őket. Ott volt legfőbb érdekük, hogy a zsidókat elűzzék. „Sajtó” alatt természetesen a német sajtót értették ők is, s gondoltuk mi is... Azt hittük, hogy nem akarják az árja németek „északi nemes egyját” terhelni a zsidó destruktív elképzeléseivel. Ezt már valahogy bevette a zsidó egy is. De megmaradt számukra az a tudat, hogy zsidó mégis csak írhat zsidó tevéreinek. Zsidó csak nem „destruálja” a zsidókat, ha például egy univerzális, vagy egy cionista lapot szerkeszt? És erre jön az Örmester, a jövő gézháborújának megferemítője, Európa rossz szelleme és huszmillió ember jövődó hódéra és — betilija a zsidók számára írt, par excellence zsidó lapokat is. Így a berlini nívós „Jüdische Rundschau”, amely legutóbbi pészachi számában ünnepelte fennállásának 40 esztendősi jubileumát és 64 oldalon hirdette az ünnepi számban a zsidóság összetartásának szükségességét és Palesztina felépítésének fontosságát. És Hitler ezt sem engedi. Még azt sem akarja tűrni, hogy lelkiileg és testileg előkészítse magát a németországi zsidóság a menekülésre a barna pokolból — a zsidó országba.

És ugyanakkor hír jön Bucuresiből, hogy a Porunca Vremii szélsőségesen antiszemita lap szerkesztősége elhatározta, hogy ezenül naponta fogja a gyűlölet mérgét a zsidóságra szíjjel freccsenteni, mert úgy érzi, hogy jön ennek a „konjunkturája”, sőt már itt is van nálunk is Romániában. És a Porunca Vremii napilap lesz. Miközben a Rundschau és a többi németországi zsidó lapok megszűnnek. Ez korunk fotográfiája. A zsidók számára ezenül még az a jog sem marad, hogy önmagának nyomtatott betűket állítsanak csatasorba a maga védelmére. Hát mit csináljon a zsidó ezután? Ha még sajtó lapjaiban sem védekezhet a régalmak ellen. Ha már oda jutunk, hogy a *Betük népe, még a betük erejétől is meg lesz fosztva.* Mit csináljon

a berlini zsidó, akinek egyetlen reménye, összekötő kapcsa, boldogsága lehetett a zsidó újság, amiből erőt, hitet és egy jobb idő eljövését remélhetette, ha hatalmi szóval, a semmisségbe süllyed. Ha azt sem tudhatja meg ezenül, hogy miképpen várja őt a régi rög, hogy ott új életet kezdjen. Rejtendő tragédia ez, amihez fogható talán sohasem érte a zsidóságot. Mert a saját magának írt betűket, még az inkvizíciók kora is eltűrték. De Hitler még ezt sem. És az antiszemita lapok folyton erősödnek, újabb burjánanak fel és öntik el mérges mészmalék a tisztult levegőt. Egyik oldalon némaság, más oldalon a terjeszkedés. Sőtél perspektíva a jövőre nézve. Nagyon sötét...

Vaida fia

A modern idők Hámánjai nem Iiz, hanem csak kevesebb fiukkal rendelkeznek. És abban is különböznek, hogy nem mindenben követik rapszódikus atyjuk még rapszódikusabb elveit. Nem teszik azt magukévá. Két fia van Vaida Voevod Sárdornak, az egyik orvos, a másik főtitkviselője a Discornak. Az orvos fiu nem tart haragot a zsidókkal. Sőt büszke is arra, hogy neki zsidó tanítói voltak. Ezt azzal is dokumentálja, hogy orvosi tábláján kiírja, hogy ő dr Neuman bécsi vallásos zsidó professzornak vol a tanítványa, illetve asszisztense. Tudja, hogy ez jó ajánlólevél. Hogy Neuman professzor tanította. Mert a fiatal Vaida is

tudja, amint hogy az idősebb is tisztában van vele, hogy mit jelentett és jelenének a zsidó orvosok, a maguk szakmájában. Csak hogy Vaida volt miniszterelnök ur, politikai mesterfogásért inkább suibaekaszija régvallott elveit és uszítónak csapott fel. Amiórt Cuza negyven éven át jobb ügyhöz méltó bürgalommal küzdött, hogy úgy mondjuk „meggyőződéses” antiszemita volt, addig Vaida Sándor, bizonyos jól megtermett paripának vette maga alá a zsidógyűlöletet, hogy ennek hátán lovagoljon, újabb politikai célok felé. S hogy mi zsidók, nem szeretjük ezt a hálótlan és keserves szerepet, azt hisszük nem kell sokat magyarázzuk. A fiuk, úgy látszik nem követik atyjukat ebben az utrányban. Az orvos fiu, Neuman tanára hivatkozik, viszont a fiszviselő fiut arra akarták rábírn, hogy dobja ki a kisebbségi fiszviselőket, a szent numerusok nevében és érdekében. Az ifjabb Vaida azonban kontaktust tart fenn a realis élettel és jól látja, hogy ebben, nem azon múlik minden, hogy a numerus Molochját, hány emberáldozattal szolgáljuk, hanem, hogy annak a vállalatnak, amelynek vezetője, valóban szolgálatokat is tegyen. És ehez kisebbségi fiszviselők kellene. Mert ezek ismerik a dolgokat és nem nélkülözhetőek. És amíg az öreg Vaida, a hordók tetején uszít, addig a két fiu, meglagadja a hámáni tradíciókat és belátják, hogy az atya „bölcsésége” nem mindig követni méltó példa és mennek a maguk

Füzőújdonságok

FUCHS MANCI füzőszalonban

ORADEA. Ullmann palota. Piața M. Viteazul 11-a

Nagytakarításhoz legkiválóbb festékek, padlóakkok, zománcfestékek, parkettaszaták, falporolók, kefeseprűk, ecsetek, háztartási cikkek, „magasfény” legjobb butortisztító és „express” poloskairtó legolcsóbban STERN S. ENDRE cégnél, Oradea Str. Nicolae Jorga 10. Telefon 378. Címre különösen kérem ügyelni.

A tavaszi cipő újdonságai olcsón kaphatók Róth cipőáruházban Str. Nic. Jorga No. 3.

Három tanulságos történet felnőttek részére

A gyermek-bíró bölcsesége

Egy zsidónak olaj és zsiradékárú üzlete volt. Olajat, petrolumot, szappant és hasonló egyéb árut árusított. Mellelte egy virágárus üzlet volt. A virágárusító nem volt zsidó. A két üzlet csak egy nagyon vékony fallal volt egymástól elválasztva. Este, üzletzárás előtt, a zsidó kereskedő mindég megolvasta a napi áruárát. Ezt mindenkor hangosan cselekedte, így valahogy nyolcszáznegyven lei és 50 bani, ebből 3 darab ezüst százas, 12 huszas, tizenegy tízes és a többi. Ezután bezárta üzletét és hazament. Egy estén, ismét hangosan olvasta pénzét, amit a virágkereskedő pontosan megjegyzett magának, mert hiszen áthallatszott minden szó, amit a zsidó kereskedő kimondott. Pontosán feírta mind azt, amit hallott, azután felment a rendőrségre és felfelentette szomszédját, azzal, hogy ellopja tőle a pénzét, s eldugta a fiókjába. Megadta pontosan a pénznemeket, úgy ahogy az a vékony falon át hallatszott.

A rendőrség átkutatta a zsidó üzletét és valóban a jelzett helyen megtalálta a pénzt, pontosan úgy, ahogy a virágárus bement. Az olajkereskedő hiába bizonyította, hogy ezt a pénzt ő árulta, de mert a megadott adatok pontosan egyeztek a valósággal, elvették a pénzt és a zsidót bíróság elé állították.

tolták. A bíró, aki a két ellentétes érvelést meghallgatta, dacára annak, hogy sokáig töprengött a valóság kiderítésén, nem talált megoldást és kihirdette, hogy az ítéletet csak két hét múlva fogja enunciólni.

A következő napok egyikén sétálni ment a bíró. Kís zsidó gyermekeket látott játszódni az uccán. „Bírósdit” játszottak. A bírót a játék nagyon érdekelte és csendesesen közéjük állott, hogy hallgatózzék. A gyerekek sokat hálloftak otthon az olajkereskedő esetéről és azt játszották. Az egyik gyerek kiáltoitta: a pénz az olajkereskedőé. A másik meg azt: a pénz a virágárusé.

Az a gyermek, aki a bírót játszotta összeráncolta homlokát és sokáig gondolkozott a megoldáson. Azután egy veder vizet hozott. A bíró, ezután még kíváncsibb lett, hogy mire is kell a kicsinek a víz? Odament a bírót játszó gyerekekhez és megkérdezte, hogy tulajdonképpen mire kell neki a víz? Amire a gyerek így válaszolt: „A kérdéses pénzt bedobom a vízbe. Ha az olajkereskedőé a pénz, akkor a pénznek zsirósna kell lenni — mert az olajkereskedőnek mindég zsirós, vagy olajos a keze és így a pénznek is olajkarikákat kell bocsájtania a vízre”.

A gyerek ötlete tetszett a bírónak. Bement hivatalába és az ott bünjelként lefoglalt pénzzel hasonló próbát tett. A vizen olajkerikák uszkáltak. Az olajkereskedőt felmentették és visszakapta pénzét.

Aki pedig a gyerekek között a bírót ját-

szolta, — úgy beszélük — a későbbi Rabbi fia volt, a híres nagy vilnai gaon...

Három paraszt

Három paraszt egy idegen faluhoz ért. Ott az uccán egy pénzlárcat találtak teli sok pénzzel. A faluban meg akartak fürdeni, de félték a pénzt magukkal vinni a fürdőbe, mert hátha valaki ellopja tőlük. Így egy a fürdőhöz közellekő emberhez tértek be és átadták neki megőrzésre. De kijelentették azt is, hogy mivel a pénz háromjuké, csak úgy adható ki nekik, ha mind a hárman egyszerre jelenkeznek érte.

Amint a fürdőhöz értek, észrevették, hogy nincsen szappanjuk. Mit lehet tenni? Erre az egyik így szólott: — Az az ember, akinek a pénzt megőrzésre átadtuk, itt a közelben lakik, odamegyek hozzá és kérek tőle egy kis szappant. Így is tett. A paraszt odament a pénzörző emberhez és így szólott: — Barátaim a pénzért küldtek. Add ide légy szives.

— De ti azzal biztatok meg, hogy a pénzt csakis úgy adhatom ki, ha egyszerre mind a hárman értejtőtök. Hogyan adhatom ki hát, egyedül neked?

Mire a paraszt így válaszolt: Ott állanak barátaim a fürdő előtt. Meaj hozzájuk és kérded meg, hogy ideadhatod e nekem azt amit kérek tőled?

Az ember átment és megkérdezte: Ki adhatom barátotoknak azt, amit kér?

ujján a jórianság ujján. De igazuk is van, mert előtük áll az élet, viszont atyjuk mögött van már annak tekintélyes hányada.

Boldog Tel-Aviv

Tel-Avivban lakó varsói zsidók egy csoportja, pészach előtt — gáluli szokáshoz híven, szegény zsidók segélyezésére gyűjtést rendezett, amelyen 300 font gyűlt össze. De egész Tel-Avivban nem akad egyetlen zsidó, aki erre a támogatásra reflektált volna. Ezután elhatározták, hogy a gyűjtött pénzt a varsói hitközségnek küldik meg, hogy az ottani szegények pészachi ellátására fordítsák. Boldog város Tel-Aviv. Míg a világon mindenütt súlyos harcokat vívnak véreink, hogy szegényeinket eltartsák, addig a 100 százalékos zsidó város boldogan tudatja a világgal, hogy százötvenezer lélekszámú zsidósága körében nem akad olyan, aki közsegélyre szoruljon. Ez bizonyítja, hogy a zsidó nem „kolduló-teremtés”, hanem a kényszer és a foglalkozási égakban való elnyomatása teremti meg a gáluli zsidóság koldus-típusát. A varsói hitközségnek 40 százaléka szorul közsegélyre és még a bécsi 170.000 jónyi zsidóságában is 50.000 van olyan, aki segélyre szorul. Míg Kovnóban a litvánai zsidóság 30.000 családjára vette pészachi segélyt igénybe és Amsterdamban a zsidó lakosság 15 százaléka fordult a hitközséghez huszárt segélyért, addig Tel-Aviv boldog önérettel kürtöl joggal világgá, hogy közöttük nincs szegény. Ahol a zsidóknak terük van dolgozni, ott dolgoznak és nem terhelik a közt. És ez nem csupán a „prosperity” javára irandó, hanem arra, hogy ott egészséges szociális rétegződés állott be és ezért lehet a régen az egész világot kolduló levelekkel elárasztó Palesztinából 300 fontot varsói szegény zsidóknak pászkasegélyként („Maotz chitim”) küldeni, hogy sok éhes száj jóllakjék és nagszerű dokumentumot szolgáltatasson egy zsidó Palesztina létszükségének.

A Si esztendő Kats bácsi levele

Sok-sok levelet hoz nekünk naponta a posta. Az egyikben azt kérdezik, hogy miért nem írunk egy rabbi mellett, a másikban, miért nem írunk, ugyanezen rabbi ellen. Jön levél egy szegény leánytól, hogy segítsük ki Palesztinába, a másik meg azt írja, hogy rosszul megy sora, juttassuk egzisztenciához. Jönnék a panaszok, kérések, sok-sok zsidó könny és jaj, s — sajnos — nem tudjuk mindegyiket úgy elintézni, hogy felszabadítsuk a könnyek, megszünjenek a bajok és boldog mosolyt varázsoljunk az arcokra. De amit lehet és ahogy lehet, mindenben igyekszünk segíteni. Igyekszünk, mert úgy érezzük,

— Igen — hangzott a felelet a fürdő felől.

A letéteket kezelő ember erre kiadta a pénzt a parasztnak és megszökött. A másik keltő várta, várta — a harmadik nem jön. Átmennek az emberhez, hogy keressék és kérdik, hogy hova lett barátjuk a szappannal?

— Miféle szappannal? — kérdezi az ember?

— Azzal a szappannal, amit részünkre kért. Hiszen magad kérdezted, hogy kiadható-e a szappant?

Erre az ember nevetve válaszolja: — Szappan ide, szappan oda. Ő a pénzt kérte én meg is kérdeztem tőletek, hogy kiadható-e?

A két paraszt dühös lett és kiáltozni kezdett: — Vissza kell add a pénzt, mert neked nem volt jogod kiadni egyedül neki, csak ha mindhárman együtt vagyunk.

Az ember nagyon szomorú lett és megijedt. Mit tegyen? Ennyi pénze nincs neki és sirni, jajszékelni kezdett. Meghallotta ezt leánya, odament hozzá és megkérdezte, hogy miért sir olyan keservesen? Erre elmondta neki furcsa kalandját.

— Ne sirj atyám — mondta a leány és odafordult a két paraszthoz: — Ti azzal a megbizással adtátok át a pénzt, hogy csak mindhármatoknak lehet egyszerre kiadni. Legyetek szivesek tehát a harmadik társatokat is idehozni, mert nélküle nem szabad a pénzt kiadni.

A parasztlak látták, hogy ez nagyon is logikus, fájksóvalva tovább álltak.

hogy egy zsidó lapnak „lelki klinika” is célja, de nem annak hétköznapi értelmében, hanem annak magasfőbb kiadásában.

A sok-sok levél között, meg kell írjuk egy meghatónak mondható kedves levél történetét, amelyet az ünnepek alatt írt hozzánk Katz Sámuel, Chiochis-ben (Szamosmegye) lakó öreg drága előfizetőnk. Könnyezni lehet rajta, amikor azt írja, hogy nem küldi be, csak háromnegyed évre előre az előfizetést, mert hiszen ő már 81 éves és nem tudja, hogy mikor jön érte az, aki mindenképp eljön egyszer. De beküldi a pénzt, mert szeret bennünket, öreg napjainak egyik vigasza minden héten lapunk, amelyet első betűtől az u'olsóig mindig elolvas. Szeret és becsül bennünket, mert bátran és meg nem alkuvóan harcolunk zsidóságunkért.

És végül egy nagy panaszt is közöl velünk. Amint írja, impériumváltozásig mindenkor kijött oda hozzájuk Satumaréről egy zsidó, hogy a Meir Bal Hanész persely akcióra a pénzeket felvegye. 40 évig járt ki hozzájuk ez a festvérünk és minden évben elhozta az eredeti nyugtát is, a mull évről, tehát tudták, hogy odakerült az illetékes helyre a pénz. De mert azóta az illető nem jött, évekket ez előtt egyszer pészach előtt 1000 leit Oradeara küldött Fuchs Benjámin főrabbinak. A főrabbi küldött is nyugtát neki és jelezte, hogy átadta az illetékes gabbe-nak is további tás véget. Végleges nyugtát azonban nem kapott. Több ízben sürgette, végül Fuchs Benjámin főrabbi tudatta, hogy ő átadta az akkori gabbe-nak (valószínűleg Uilman Miklósnak), a pénzt azonban véglegesen nem nyugtázza és nem tudja azt sem, hogy eljutott-e illetékes helyre, a beküldött pénz, mivel a gondnokhoz intézett sürgető levélre, nem kapott kielégítő választ.

Most kérdezi tőlünk drága öreg 81 éves festvérünk, Katz bácsi Kékesről, hogy mit tegyen, mert nem tudja, merre és kinek juttassa el ezt a pénzt ezután, mert hiszen, neki el kell számolnia azoknak, akiktől ő ezt kapta, meg azt is szeretné tudni, hogy az ő pénzével mi lett, amit beleadott.

Mi van tehát ezekkel a Meir Bal Hanész pénzekkel, amiket összegyűjtöttek annak idején. Eljutott-e illetékes helyre, vagy pedig nem? Jó volna, ha ezek a kis ártatlan zsidók, ott a zsidó élet végén, megnyugtatót és a megnyugtatóson kívül „nyugtát” is kapnának végre, mert nem szabad így demoralizálni a zsidó adakozási készséget. Mi van a Katz bácsi pénzével és a sok-sok katzbácsikéval? Mi van?

Szeretnénk választ adni neki is és sok kérdezősködőnek, akik erre vonatkozólag kérdést intéztek hozzánk!

Választ erre a fontos kérdésre!

A cionista

Egy kis városka rabbijához beállit egy öreg zsidó és elkeseredetten panaszkolja, hogy fia, minden este a cionista szervezethez jár és ott tölti szabad idejét. Nem tudja egyáltalán felfogni, hogy mire való ez és mi a célja ezzel a fiúnak.

A rabbi egyideig gondolkozott és a zsidó panaszára egy példával válaszolt:

— Bécsbe kerül egy idegen. A jegybank előtt visz el u'ja és látja, hogy ott egy fegyveres őr áll. Egy járókelőtől megkérdezi, hogy minek áll ott ő, mire az illető a következőt válaszolja: Hát nem tudja Utam, hogy ebben a bankban rengeteg arany és ezüst pénzt őriznek? Mire a jámbor utas csodálkozva kérdezi: — Hát egy ilyen rengeteg pénzt? Hát nem félnek attól, hogy lopni fog belőle?

Mire a kérdezőt következőképen válaszolt:

— Nem tud az lopni onnan, mert a pénzt rendkívül vastag falak őrzik, hatalmas vaskasszákban, amin nehéz és komplikált ajtók vannak. Nem tud oda az ember bejutni.

Az idegen csodálkozva hallgatja a felvilágosítást és kérdezi:

— Hát akkor minek áll is ez az őr?

— Mert amíg itt áll, addig nem mehet máshova lopni — volt a bölcs válasz.

— Érted — kérdezi ezután a rabbi — amíg fiad a cionisták között van, addig nem mehet másfelé vélekedni...

Teodor Dreiser is antiszemita lett

Amerikában, helyesebben az Egyesült Államokban 25 millió ember van megszervezve a német-ellenes bojkottmozgásban. Az élen a régi nagy elnöknek, Rooseweltnak fia áll, aki kéréssel ellenfele a nemzeti szocialista Németországnak. De e nagyarányú bojkottmozgalmak mellett nem lekiicsinylendő az az ellenpropaganda sem, amelyet Berlinből irányítanak.

Legutóbb az American Jewish Congress népcsoportja összeállította azoknak a szállodáknak, vendéglőknek és üdülőhelyeknek névsorát, amelyek az „árjaparagrafiust” programba vették. Sok szálloda és penzió létezik, ahol a kapura ki van függesztve „Prefer Gentiles only”, ami megfelel a durvább „Kutyáknak és zsidóknak stb.” Sőt telefon hívásra már megkérdezik: „Are you Gentile?”

Ezenfelül nagy fellünnést keltett szerte Amerikában, hogy Teodor Dreiser, aki évekig az olvasóközönség kedvence volt, szintén felcsapott antiszemitának. A liberális és intellektuális közönség nem tud hova lenni a csodálkozástól, annál is inkább, mert a maga költőjének tartotta Dreiser. Dreiser, akit „nagygyá” főleg a zsidó újságok és olvasók tettek, künn volt Szovjetországban. Ott lett „stalinista”, lelkes bolsevik és antiszemita. A „Nation” c. kedvelt amerikai folyóiratban cikket írt, nagy vitát provokált Dreiser, aki többek között azt írta: A zsidók Amerikát is le akarják nyelni. Azt írja, hogy 37 millió zsidó él Amerikában (tényleg csak 4 és fél millió) és nincs közöttük iparos, földművelő, csak orvosok, ügyvédek, bankemberek, tőzsdések, tőkés és bankárok. Az igazság pedig az, hogy viszonylagosan rendkívül sok zsidó farmer él és ma is folyton telepítések folynak, az állam támogatásával. Ami pedig azt a vádat illeti, hogy nem iparosok, csak arra mutat rá egy replika cikkében a „Nation”, hogy egyedül New-Yorkban a konfekcióiparban, mint munkás és kisiparos, csaknem fél millió zsidó él.

A „Nation” c. lap megkérdezte olvasóit, hogy antiszemitának tartják Dreiser, mire egyhangulag az volt a válasz, hogy — igen.

A revizionisták kilépése a cionista világszervezetből

Párisból jelentik azt az egész világ zsidósága körében, nagy feltűnést és részben megdöbbenést keltő hírt, hogy Jabotinsky, amerikai újáról való hazatérése után bejelentette a revizionisták executívájában, hogy az Unió kilép a cionista világszervezetből, az ujonnan kialakult helyzet következményeképen.

A kilépést a következőkkel indokolja: Az Unió kilép a cionista világszervezetből, mivel a hatodik világkonferencia, az executívét meghatalmazta, hogy a világszervezethez és a sékelfizetéshez való állásfoglalását esetenként eldöntse. Az executív a kilépés mellett döntött és a következőkre kötelezi tagjait:

1. Egyetlen Unió tagnak sem szabad a legközelebbi kongresszusi választáson részt vennie, sem mint választó, sem mint jelölt.
2. Mután a szervezet a régi sékel helyett, párt tagsági igazolványokat bocsájt ki, tiltva van bármelyik revizionistának, hogy a cionista sékelt megváltsa.
3. Aki a határozatot megszegi, automatikusan kilépettnek tekintik az Unióból.
4. A cionista AC-ban levő revizionisták visszaadják megbizásukat.
5. Mivel e kilépéssel a cionista szervezet elveszti második legnagyobb és szervezett területét, megállapítja az Unió executívája, hogy a cionista szervezetnek nincsen joga többé az összes cionisták nevében beszélni és mint ilyen a cionisták képviselői. Ez ügyben nyílt jegyzéket intéz a revizionista Unió a világszervezethez.

Ezzel kapcsolatban elhatározták azt is, hogy egy teljesen önálló és független cionista szervezetet létesítsenek. Elhatározták azt is, hogy 1935 decemberére világkongresszust hívnak össze, a zsidó államgondolat princípiuma alapján és a herzi sékel jogán.

Egyidejűleg egy manifestum kibocsájtását határozták el, amely a világ összes zsidóságához fog szólni.

HIREK

A szerkesztésért és kiadásért felel:
WASSERSTROM SÁNDOR

A „Népünk” cikkeinek utannyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5695

Péntek: Ijjar 7, május 10.

Szombat: Ijjar 8, május 11.

Heti szidra: אָמור

Heti háflóra: וַהֲרָהִים

Szombat kezdete:

ünet bezárás 7.30

gyertyagyújtás 7.40

Istenlisztelet kezdete 7.50

Szombat befejezése 8.50

Perek 3. פָּרָק ג'

— **Ujabb érdekes ásatások Palesztinában.** Jeruzsálemből jelentik: A napokban feltűnésikeltő ókori leletekre bukkan egy angol archeológiai társaság, amely a bibliai Lachis város környékén végez ásatásokat. A régi városnak kapuját és néhány házát már felszínre is hozták. Számos héber felírást cserép, téglá és pergament került elő, amely a történelem sok momentumára vet fényt. Az emlékek között sok az első templom idejéből származó különböző használati cikk, amiket a föld, amely a várost elborította, majdnem teljes épségben tartott meg évezredek óta. A leleteken zsidó szimbólumként jelennek meg: az óz, az oroszlán és a sas madár. Az életelen tárgyak között a „menora” dominál. Némely tárgyban olyan felírások vannak, amelyekből a perzsa uralom idejére kell következtetni. Ujabbban az ókori város északi tornyát is kiásták, ahol rendkívül értékes leletek kerültek napvilágra. Leginkább papirusra írott diplomáciai okmányokat találtak, amelyeket ugyancsak Juda és Izrael királyai cseréltek ki egymással. Nevek kerültek felszínre, amelyek a Biblia egy részében, így a Krónikában is találhatóak. Legtöbbször fordul elő a Jaznaju név, ami nyilván egyik kimagasló család lehetett. Pecséteket is találtak e körirattal: „Jaznaju, a király szolgája”. Minden valószínűség szerint ő volt a kancellár. Találkozunk még próféták nevével is. Jeremiáséval és Gedaljuhuéval. Általában a leletek igazolni látszanak azokat a történelmi adatokat, amiket a Biblia idevonatkozó részeiben találhatunk.

— **152 lengyelországi rabbi írta alá a KKL felhívását.** *Krakóból jelentik*, hogy a lengyelországi rabbikarból, 152-en írták alá azt a felhívást, amelyet a Keren Kajemet adott ki az ortodoxiának, amelyben az Alap támogatását kéri, hogy vallásos zsidó tömegek telepíthessenek le a KKL földjein. Az aláírók között szerepel 6 rabbi, akik a varsói hitközség rabbinátusának tagjai.

— **Egy német nagykövet köszönetet mond egy zsidó családnak.** *Oslóból jelentik*: Egy stevangeri zsidó család köszönő levelet kapott az oslói német nagykövettől, amiért a szerencsétlenül járt „Dresden” hajótöröttel közül tízenegy asszonyt bőségesen élelemmel és meleg ruhával látott el. A német követ a zsidó családtól választ kapott, amelyben a következő áll: „Mi zsidók vagyunk és az emberszeretet a zsidóság legnagyobb és legfőbb kötelessége!”

— **A zsinagógából mozi lesz.** *Moszkovából jelentik*: Az „Emesz” című lap közli, hogy az ukrain autonóm zsidó telepítési körzet nagyon fejlődik az utóbbi időben, főleg „Kalininfalva”, amely rövidesen városrá lesz deklarálva. A régi zsinagógát átépítik és nagy párt-központtá hálzá alakítják át, amelyben helye lesz a párt-helységnek, a könyvtárnak, a színháznak és mozinak. A helység csaknem egészen elektrifikálva van, saját újságja is van, a „Kolwint-Emesz” címen megjelenő kommunista lap. Ezenkívül tízosztályos középiskolája és egy technikum, amelyet a régi Bész-Hamidras területén építettek fel.

— **Zsidóüldözés Danzigban.** Danzigban a zsidóellenes boykot és támadó propaganda tovább folyik. A szenátus sem tesz ellene, dacára annak, hogy a lengyel főkormányzó részéről erre vonatkozólag többször fel lett szólítva. Legutóbbi jegyzékére a lengyel kormányzó egyáltalán nem adott választ. Ezzel szemben a náci uszítók a pézsach-ünnep alkalmával még erősebbé tették a zsidóellenes propagandát. A második szedereste minden zsidó ületi kirakatára kiragasztották újabb a cédulákat: „aki zsidónál vásárol, az egy áruló”. A plakátokon egy karikatúra is volt, amelyet a „Süner” közölt.

— **Meghalt Olaszország legöregebb főrabbi.** Milanóban elhunyt Alessandro Da Fano főrabbi, aki 43 év óta mint Milanó városának főrabbi, rendkívül áldásos tevékenységet fejtett ki a zsidóság érdekében. Az elhunyt kívánságára temetés a templomba ravatalozták fel, holott ez Olaszországban nem szokásos. Nemcsak Milanó zsidósága vett részt a temetésen, hanem számos más olasz zsidó centrumból látogattak el a szomorú ceremóniára. Firenzéből Prof. Artom főrabbi, Mantuából dr. Calo, Alexandria főrabbi, Turin alrabbi dr. Di Segni, Triest hitközségének elnöke dr. Morpurgo, a genuai, modenai, livornói hitközségek küldött-ségei. A kormány is képviseltette magát a temetésen, a fasció is. A milanoi alpolgármester és négy díszbeöltözött városi megbízott lett kirendelve díszőrségnek. A temetést menet élén növendékek haladtak, zászlók alatt, azokból az iskolákból, amelyeket Da Fano főrabbi alapított. A részvételvirok között első volt XI. Pius pápáé, aki Monsignore Caccia Dominione újján fejezte ki részvételét. Különböző a pápa és az elhunyt főrabbi régi ismerősök, mert évtizedekkel ezelőtt az elhunyt főrabbi oktatta a héber nyelvre XI. Pius. Gyászbeszédet az elhunyt kívánságára nem tartottak, de a harminc gyásznap végén, nagy ünnepséget fognak tartani az elhunyt emlékére, amikor is méltatni fogják érdemét.

— **Maimonides ünnepségek Tiberiasban.** Április 21-én vasárnap, ahol Rambam sírja van, nagy ünnepségek zajlottak le a sírnál. Rabbenu Mose ben Maimon 800. születésnapjának emlékére. A palesztinai hitközségek megbízottjai, akik Tiberiasba ez alkalomra összegyűltek, ünnepélyesen lettek fogadva, zeneszóval. Tiberias városa nevében Zaki el Chadiv tartott üdvözlő beszédet, amelyre a Jewish Agency megbízottja Prof. Brodetsky válaszolt. Rendőri intézkedésre, a cionista zászlókat, amelyeket a házakra ez alkalomra kifüggesztettek, be kellett venni.

— **Öt parlamenti képviselőt követelnek a szaloniki-i zsidók.** *Szalonkiból jelentik*: A város zsidósága körében mozgalom indult meg, amelynek az a célja, hogy öt helyet biztosítsanak a görög parlamentben, amely megfelelne a zsidók lélekszámának. Ennyi is volt egyidőben, de Venizelos idejében ezt leszállították kétfőre. A cionista szervezet elnöke Bessanli ellen erős ellenzéki mozgalom indult meg, mert az illető politikus Venizelos-párti volt és csak akkor lépett ki a pártból, amikor a párt erősen antiszemita hurokat kezdett pengeni.

— **A revizionista Histadrut konferenciája.** Jeruzsálemből jelentik: A revizionistákhoz közelálló nemzeti munkásszervezet (Histadrut Owaim Olamit) most tartotta második évi konferenciáját. 150 delegátus volt jelen, akik 10.000 munkást képviseltek. Üdvözlőtek a gyűlést a Waad-Leumi, a klall cionisták, a yemeniták és Rabbi Uziel.

— **Nők választójoga a prágai zsidó életben.** Prága Wizo szervezetében szervezték asszonyok, kérvényt nyújtottak be a hitközséghez, amelyben aktív és passzív szavazati jog megadását kéri az asszonyok részére. A beadványban hivatkoznak arra, hogy az asszonyok kiválóan alkalmasak szociális téren és megérdemlik, hogy egyenjogúak legyenek a férfakkal. A kérvényt aláírják, a prágai „Zsidó Nőegylet” és „Cseh zsidónők szövetsége” is.

— **Meghalt a szovjetunió zsidó-politikájának vezetője.** Moszkvában 61 éves korában meghalt szivszékhűlésben, a központi szovjet ekzekutíve egyik elnökségi tagja, Peter G. Smidovits, aki bár nem volt zsidó származású, mégis a zsidó ügyek korlátlan intézője volt éveken át a szovjet területén. Erőtlen kézzel is nyúlt bele az unió területén élő három millió zsidó életébe és sorába ő volt az, aki megteremtette az ukrainai, krími és biro-bidsani telepítéseket, amelyek azonban céljuknak nem mindenben feleltek meg.

SZÖVET

szükségletét szerezze be
bizalommal

HAVAS & GRÜNFELD

posztónagyáruházában

Oradea, Piața Regina Maria 1

ENGROSI DETAILI

Legfinomabb minőségek!

Legolcsóbb árak!

— **Könyvkiállítás Tel-Avivban (1575–1935).** A Bialik emlékre megrendezett ünnepségek kiemelkedő része az a kiállítás, amelyben felvonultatják azt a 2000 könyvet, amelyek 1575 óta Palesztina földjén megjelentek.

— **Halálozás.** A borossebesi zsidóságot súlyos veszteség érte, *Izsák János* a Galsai falpar volt főtisztviselője elhunytával, akinek hosszú betegség után, április hó 21-én, életének 75. évében ragadott el a halál. Az elhunyt oszlopos támasza volt a hitközségnek és értékes tagja a társadalomnak, akinek vallás és felekezeti különbség nélkül tisztelték. A gyászszertartást *Bartfeld Leo* rabbi végezte, aki megindult szavakkal és magasszárnyalású beszédben méltatta az elhunyt érdemét, majd pedig az egész község osztatlan részvétele mellett kísérték utolsó útjára.

— **Lodzbán speciális iroda működött lengyel zsidóknak Birobidzsanba való szöktetésére;** Rovnóban eljárás indult meg 50 személy ellen, akiket azért vádolnak, hogy nagyszámú lengyel polgárnak segédkezett nyújtottak Oroszországba való átszökésükben. A hatóságok megállapították, hogy Lodzbán iroda működött, amely lehelővé tette a lengyel zsidóknak, akik Birobidzsanba akartak menni, hogy átszökjenek a határon.

— **Eljegyzések.** *Róth Margit* Sebis (Borossebes) és *Antal László* Hofeg (Hátszeg) jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.) — *Hoffmann Olgát*, *Hoffmann Dávid* adai (Jugoszlávia) főrabbi leányát eljegyezte *Koth Rudolf* fűszernagykereskedő Paksról (Magyarország). (M. k. é. h.) — *Höntig Sárkát* Budapestről eljegyezte *Hoffmann József*, Valea-lul Mhai (M. k. é. h.) — *Berger Móricz* a halmeu-i Brith Hanoar Hamizrachi tagja eljegyezte *Löwy Helénként* Satu Mare-ről. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Uj zsidóellenes terrorhullámról ír a Times.** Londonból jelentik: A Times berlini levelezője írja, hogy a zsidó polgárok ellen új terror hullám van készülődésben. Ehez a hírhez a Times azt fűzi magyarozatként hozzá, hogy ezt azért rendezik a nemzeti szocialisták, hogy ezzel eltereljék a lakosság figyelmét arról az igazalmat okozható tényről, hogy az élelmiszerek árai erősen emelkednek minden vonalon.

Eredeti angol

valamint exkluzív belföldi
szövet - különlegességeim,
válogatott mintákban meg-
érkeztek.

HACKMAYER

uriszabó

Oradea P. Regina Maria 3. (Bémer tér)

PALESZTINA

Herzl földi maradványainak átszállítása Palesztinába. Az a bizottság, amely azon célból alakult, hogy Herzl csontjait átszállítsa Palesztinába, elhatározta, hogy a nagy vezérnek földi maradványait Jeruzsálembe helyezik örök nyugalomra. Az intézőbizottság ezen az ülésen újból elhalasztotta az elszállítást néhány hónappal. Közben Bécsben, egy hölgybizottság készíti az elszállításhoz szükséges leplet, amelynek himzése hónapokig eltarthat és jólétkonysági akciókkal kapcsolják össze. Évtizedek óta tervezik ezt az elszállítást, csak az a csodálatos, hogy végre miért nem realizálják.

Megerősítik a palesztinai angol ketonságot. Az angol csapatok létszámát ebben az évben 1960 emberre fogják felemelni. Az új államháztartás légi hadi erői kiképzésére és legénysege nem számítódik bele ebbe a számba.

Általános amnesztia lesz Palesztinában. Jeruzsálemben és Tel-Avivban erősen tartja magát az a hír, hogy György angol király 25 éves trónralépésének évfordulójának ünnepével kapcsolatban az összes palesztinai „illegális bevándorlók” amnesztia kapnak. Tekintettel arra, hogy évek alatt sok ezer ilyen „illegális” gyűlt össze az országban, az amnesztia nagy örömet kellene az ország zsidósága körében.

A tel-avivi nagy építkezési lázra jellemző, hogy nagyban emelkedett az ország cementimportja. 1934-ben, borszállás szerint 120 000 tonna cement jött az országba most pedig a végleges számadatok szerint, pontosan 150 537 tonna cementet importáltak.

Cionista vezetők szédere az Erechten. Nahum Sokolow, a Jewish Agency elnöke és Brodetsky az executive tagja a Jeruzsálemi Menorah klub másodfokú széderején vettek részt. Számos nyilvános szédert tartottak, hogy a sok Erechten levő turistának módja legyen a szédert ünnepegni. Erev pészachkor az utcák tömve voltak emberekkel, akik bevásárlásukat eszközölték az ünnepnapokra. Mindenütt ünnepélyes hangulat volt az országban.

Sir Artur Wacheppe főkoronás a napokban több napra a Vörös-tenger mellett Akaba nevű halászfaluban időt, amely a Sinai-vidéken van, hogy ott találkozzon az egyiptomi főkormányzóval. Többet az eszmecsereiről nem hoztak a hivatalos jelentések.

Tel-Aviv városa felemeli a felveendő kölcsönét 350.000 fontról egy millió fontra. Sir Edgar Horne, a legnagyobb angol biztosítónak, a Brudenell Insurance Co-nak elnöke, Lévegy igazgatóval együtt Tel-Avivban időzött. Létogatása kapcsolatban van azokkal a beruházásokkal, amelyet ez a nagy biztosító eszközöl Palesztinában. Így tárgyalások folytak arrayonatközölgés is, hogy Tel-Aviv városa által igénybevevett 350.000 fontos városi fejlesztési kölcsönt emeljék egy millió fontra.

A szíriai és libanoni dohánygyárak vonakodnak eladni gyáraikat az ottani létező monopónak és az a tervük, hogy áttelepítik gyáraikat Palesztinába. Ez irányban komoly tárgyalások folynak illetékes körökkel. A szíriai textilgyárak is elégedetlenek, az ottani edő- és vámvai zonyokkal és szintén azzal a tervvel foglalkoznak, hogy gyáraikat Palesztinába viszik. Realizálva azonban nem lett e tervek közül egy sem.

Bialik napok-at rendeznek a nagy költő emlékére Tel-Avivban, egyidejűleg művészeti és kulturális kiállítás is lesz. Ezen a kiállításon minden Bialikra vonatkozó szentélyes vonatkozású tárgy is ki lesz állítva. Így például híres sétatábla, amely egyidőben elveszett és Bialik megénekelte elvesztését, s amelynek keresésében egész Tel-Aviv aktív részt vett. Számos Bialik levél is kiállításra kerül, amelyet a nagy költő általános zsidó érdekű kérdésekben írt.

Jaffából, március végén, nagyobb számú marar eseménye lett, válogatott nemesített fajtaból Jemenbe irányítva, hogy ott elültessék őket. Amint hírek mondják, e szállításokban erősen érdekelt a yemeni kormány is.

A tel-avivi városi tanács a szombat-szegők ellen. A tel-avivi városi tanács elölő határozatot hozott amelyben mélyen elítéli a szombat-szegőket, akik a baloldali „Hapoel” sportszövetség tagjai és súlyosan

megsértették a szombattartók jogos érzékenységét. Április 20-án szombaton a tel-avivi nagy zsinagóga előtt vonultak el autókkal, hogy a sport telepre menjenek. Ez az izléstelen szombatsértés, az imádkozók között óriási felháborodást váltott ki. Ez alkalommal a lapok a felháborodás hangján írnak arról, hogy a baloldali munkás csoportok állandóan a legcinikusabban sértgetik a szombat és ünnepnapok nyugalmát Emlékeztetnek arra, hogy az első Makkabián, Roshasonon napján uszóünnepséget rendeztek.

Az Aguda külön ügynökséget állít fel Palesztinában. Az Aguda az Jiszroel saját ügynökséget állított fel Jeruzsálemben, amelynek feladata lesz, kolonizációs, bevándorlási, propaganda és egyéb palesztinai ügyek szervezése.

A palesztinai pészach és Nebi Musa ünnep békésen zajlott le. Ahányszor a Nebi Musa ünnep (Mozes próféta ünnepe) a zsidó pészachal együtt esik, mindig félnek attól, hogy zsidóellenes kilengések történhetnek. Ebben az évben is összeesett — a két ünnep, de semmiféle rendellenességre és kilengésre nem került a sor. A kormány mindenféle beszédet, vagy politikai tartalmu da'ok éneklését megtiltotta, sőt még a régi tradicionális kardtáncot sem engedélyezték. A Mozes-hoz csak három processziót engedélyeztek. Egyet Jeruzsálemből, egyet Nablusból és egyet Hebronból. Kommunizátokat, közöttük tíz arabot, akik a Nebi Musa körmenet alatt röpcédulákat osztogattak, letartóztatott a hatóság.

A kormány mindkét arab munkásszervezetet felszámolja, mert tagjai között állandóan súlyos nézeteltérések vannak. Az egyik munkásszervezet a régi jeruzsálemi főmunkás híveinek alapítása, a másik pedig nemrégiben alakult, azokból, akik nemzeti önvédelem címe alatt szervezkedtek.

Palesztinában ebben az évben megünnepelték Hitler születésnapját. „Havata'osan” megünnepelték, amelyet a német konzulátus rendezett. Erre a nagy „ünnepségre” meghívták az angol hatóságokat és hivatalnokokat. De meghívták az arab előkelőségeket is és az arab sajtót, tehát olyan embereket, akik német-márkaért szívesen állanak a hitlerista propaganda szolgálatába. Még akkor is szívesen látottak a jeruzsálemi német konzulnál, ha nem is árják, hanem sémiták, mert azt még talán ők sem tagadják, hogy az arabok — semita eredetűek.

A nablusi kerületi igazgató 30 000 dunam állami rezerválódott Gur el Barea környékén a beduinok rendelkezésére bocsátott, 30 évi időtartamra, azzal a kikötéssel, hogy ez idő alatt nem adnak el semmi földet.

Kombinációk Weizman professzor körül. Jeruzsálemi jelentések szerint Chaim Weizman, aki éretek a Cionista Világszervezet elnöke volt és rendkívül sokat tett a palesztinai újjáépítés érdekében, azzal a tervvel foglalkozik, hogy teljesen visszavonul a politikai élettől. Ezt a visszavonulást azzal hozzák vonatkozásba, hogy Emanuel Newman, aki régebben az Executive tagja volt és Nahum Menn, lengyelországi nagyiparos nagyszabású vegyipari társaságot szerveznek 100.000 font (80 millió lei) alapításként, s ennek a társaságnak élére hívták meg Weizman professzort, mint a manchesteri egyetem világhírű tanárát.

— A palesztinai közvéleményt erősen foglalkoztatja Weizman professzor személye. Legutóbb, az AC ülés előtt úgy látszott, hogy ismét aktív szerepet fog játszani és nem idegenkedett attól a gondolatától sem, hogy a legközelebbi kongresszusról elfogadja az elnöki széket. De amint az AC ülésen látszott, a munkásszervezet, amely a szervezetben belüli domináns szerepét Weizmannak köszönheti, nem akarja Weizmannat elnöknek. Tulajdonképpen és tudnivaló nekik, nem akarja általa árnyékuralmát. A Ruthenberg féle konfliktusban, a munkásság képviselői inkább Ruthenberget támogatták, ugyanarra, hogy Weizman inkább a nagyszabásúknak ígérő tröszt aktív vezetője akar lenni, mint a sok széjjel húzással küzdő világszervezetnek, amelynek elnöke jelenleg az ősz Nahum Sokolow.

A szalonikiban megjelenő „La Prensa” című zsidó lap közli, hogy 17.000 főnyi törökországi zsidó kérte certifikátok kiadását, hogy Palesztinába juthassanak. Ez a horribilis szám azt jelenti, hogy a törökországi zsidóságot egyharmada szerele kivándorolna, mert nem találja meg egzisztenciájának alapját azon a földön, ahol hosszú évszázadok óta él.

Arabok özönlése Palesztina felé. Damaszkuszi jelentés szerint az utóbbi hetekben 1500 heurani arab ment Palesztinába, hogy ott munkát találjon. Ezek már az első idők után nagy pénzüsségeket küldöttek otthon hagyott hozzátartozóiknak. Heuran, déli része, a francia fennhatóság alatt álló Szíriának.

Tel-Aviv parkot kap. J. L. Goldberg, az ismert cionista 23 dunamos földet ajánlódott Tel-Aviv városának, hogy ott fia nevére, Benjamin Goldberg nevére, parkot létesítsenek. Acoch Benjamin Goldberg az 1929 évi arab zendüléskor arab golyóól találva, hősi halált halt a zsidó föld védelmében. Egyidejűleg Goldberg egy évi 50 fontos stipendiumot létesített, amelyet a héber egyetemen legjobbnak talált tudományos munka írója kapja.

Tel-Aviv tengeri kikötő lesz. Amint a palesztinai kormánykörökből eredő hír forrás jelenti, azt tervezik, hogy Tel-Avivban kikötőt építenek. Az időpont még nincs meghatározva, amikor az építést megkezdhetik, de a kormány mérnökkel méréseket eszközölnek és terveket készítenek, amit annak elkészülte után továbbítani fognak a londoni gyarmatiügyi miniszteriumba, jóváhagyás végett.

Építik már a Bagdad-Haifa közötti vasutvonalat. Az iraki vasutigazgatóság jelentése szerint az évekket ezelőtt, a németek által épített Bagdad Bajji közötti vasutvonalat megszüntették, mert az nem fizetődött ki és a felszabaduló vasuti anyagokat arra használták fel, hogy megépítsék egyrészt annak a vasutvonalnak, amely Bagdadtól Haifáig vezetne. E célból újból térképezik az iraki vasutigazgatóság rendelkezésére a transzjordániai Vadi Seria vidéket, amelynek eddigi felvételei nem voltak elég megbízhatóak.

Haifában száz zsidó matröz egyesületét alapított. Ez az első egyesület, amelyet zsidó tengerészek szerveztek meg. A palesztinai sajtó örömmel üdvözli ezt a megmozdulást, amely reményt nyújt arra, hogy a tengerhajózásban is szerepe lesz a jövőben a zsidóságnak.

A bérlők szövetsége Jeruzsálemben sztrájkot provokált a magas házbérek miatt. A kormányzáság értesítette a sztrájkoló kereskedőket és iparosokat, hogy 1936 évre Jeruzsálemre is kiterjesztik a bérlők védelmére szolgáló rendelet érvényét.

A «Falestin» című arab lap szerint: A Közel-keleten komoly katonai megbeszélések folytak a napokban, az angol haderőnek elhelyezésére vonatkozólag, egy esetleges háboru esetére. Amikor az angol vezérkari főnök Palesztinában időzött, elhatározták, hogy az angol flotta bázisa háboru esetén Haifában lenne, viszont a légi flotta bázisa Aman, Transzjordánia fővárosa volna.

Kelmefestést

Női ruhák, férfi öltönyök, trenchkotok, átmeneti kabátok vegyi tisztítását szépen és olccón vállalja

BORGOS

Színház oldal, Bazár-épület

Fiókfelvétel: Str. Alexandru Colțul Millerandului.

Egyesületi hírek

Az Erdély-Bánati nyugati szertartású Izraelita Hitközségek Szövetsége (Országos Izr. Iroda) elnöki tanácsa az elmúlt napokban tartotta ezévi első ülését Oradea (Nagyváradon). Az ülésen szép számban jelentek meg az aradi, cluj, brassói, lugosi, salumarei és fargumuresi hitközségek egyházi és világi képviselői. Dr. Adorján Ármán elnök napirend előtt meleg barátsággal teli szavakkal üdvözli az elnöki tanács alelnökét, dr. Kécskeméti Lipót főrabbit, 70 ik születése napja alkalmából, melyhez az elnöki tanács lelkesedéssel hozzájárult. A titkári jelentést az Iroda végzett munkájáról, melyet Lax A. Saluator főtitkár terjeszt elő, többek között a beszámolója után, az elnöki tanácsülés elismeréssel veszi tudomásul. Dr. Adorján Ármán elnök megemlékezik az utóbbi időben keletkezett újabb áramlatok és jelszavakkal operáló és demagógiát kellő antiszemita mozgalmakról, mely mély megdöbbenéssel és érthető fájdalommal tölti el az egész zsidóságot. Ezek a mozgalmak csak arra alkalmasak, hogy a zsidóság ellen irányuló amúgy is kellemetlen és káros atmoszférát még jobban megfertőzzék és a zsidó lakosságot hitében, állampolgári jogainak gyakorlásában és életlehetőségeinek fenntartásában teljesen lehetetlenné tegyék, egyszersmindkorra megakadályozzák. Ez ellen az Elnöki Tanács a legerélyesebben felelmi szavát, legmélyebb megdöbbenésének ad kifejezést, hogy ellentétben a békeszerzésekkel, kisebbségi szerződéssel, ilyen flagrans módon skartják a zsidóság életét és léleketlehetőségeit megszorítani, lehetetlenné tenni. Ez ellen minden iórvényes eszköz igénybe vételével harcolni kell és feliratban fogják kérni a kormányt, hogy ezeket az akciókat a legnagyobb erővel szüntesse meg és állampolgárainak jogait védje meg. Ezek után az elnöki tanács meghallgatta a pénztári jelentéseket, számadásokat és elkészítette a folyó évi költségvetést, melyet a legközelebbi kongresszus elé fog terjeszteni. Az ezévi kongresszust június első felében Satu Mare városában tartják meg, a helybeli hitközség meghívására, mely kongresszuson országos érdekű ügyek kerülnek megvitatásra. Foglalkozott még az elnöki tanács az egyes hitközségek beadványaival, alhatározta a belmissziós munkának megindítását, melyet a Rabbiegyesülettel karöltve fog a nyár folyamán végrehajtani, valamint alapos tárgyalás alá vette a hitoktatás ügyét és úgy határozott, hogy a Rabbiegyesület készíteni fog egy egységes hitoktatási tervet, melyet tárgyalás és előadás végett a kongresszus elé fog terjeszteni. Szóba kerültek a hitközségi és iskolai államsegélyek, valamint a tanári és tanítói nyelvizsgák ügye, melyekben az elnökség Bucuresztben az illetékes minisztériumoknál fog sürgősen eljárni a sérelmek reparálása és a jogos kívánások teljesítése érdekében. Végül több kisebb, de nem kevésbé fontos ügy megtárgyalása után az ülés, mely reggel 10 órakor kezdődött, egy órai ebéddel megszakítással délután 4 órakor ért véget. A delegátusokat az Oradeai hitközség látta vendégül.

— **Molyirtók u. m.:** Insecticid, Globol, Miri, Patschul, Naftalin legolcsóbban kaphatók: **Farkas István »Apolló« Drogueriájában. Oradea.**

A tileagdi zsidóság kegyeletes ektust hajtott végre, amikor megörökölte díszes márványtáblán azok neveit, akik a világháborúban hősi halált haltak a tileagdi zsidóság köréből. A templom előcsarnokában elhelyezett emléktábla leleplezése április 25-én történt, amikor Miller Jenő főrabbi nagyszabású emlékbeszédben méltatta a tileagdi zsidóság háborúban elhunyt áldozatait.

3 kell a kis babának

hintőpor, krém, szappan, de ez valódi

Höfer

legyen!

Rambam ünnep Oradea, Pészach félünnepén, vasárnap, az oradeai Kereskedelmi Csarnok nagytermében 600 hallgató előtt nagyszabású Rambam-emlékünnepély volt. A megnyitót dr. Molnár Vilmos kórházi orvos tartotta, aki felkérte dr. Kupfer Miksa aradi orvost, az erdélyi szerle általában ismert kiváló zsidó intellektuelt, hogy ismertesse Rambamot és jelentőségét. Dr. Kupfer másfélórás lenyűgöző beszédében méltatta a 800 évvel ezelőtti született nagy zsidó férfi életét. A köszönet az előadást lelkesen megtapsolta és megköszönte azt a rendkívüli élvezetet, amelyet dr. Kupfer nagyszerű előadása jelentett.

— **Hajkorpa, hajhullás elleni biztos és gyors hatású essentia kapható: Farkas István »Apolló« Drogueriájában. Oradea, ára 50 lei.**

Az oradeai (nagyvárad) Mizrahi pészach utolsó napján impozáns ünnepélyt rendezett. Az ünnepélyen, zsúfolt teremben, nagyszabású közönség jelenlétében Nusbaum Samuel, Mittelman Jakob, Friedman Ármán, Kezzenbaum Miksa, Just Mose, Mózes Áron, dr. Stern László és Orünberger Ignácz szépen felépített beszédekben fejtették ki a nemzeti alapon álló zsidóság aktuális problémáit. A hallgatóság meleg ünnepélyesen köszönte a felszólalókat.

— **Saját gyártmányu cipőt, garanciával legolcsóbban vehet Szirmalnál, Oradea. Gaspalota.**

MOZI

Apolló.

Péntektől: *1-es szám.* Dollj Hanssal a főszerepben.
Capitol filmszínház, volt Filmpalace helyiség
Péntektől: *Kis kadei.*

Heyman:

Péntektől: *A kis Dorit.* Dickens regénye nyomán. Anny Ondrával a főszerepben.

„Zion-Lloyd”

București. I. Calea Victoriei 33.
Képviselőt Oradea és Bihormegye részére:

Balázs Miklós
ORADEA, str. Ciorogariu (Uri-u.) 15.
és str. Alexandri No. 34.

1. Közvetlen személyek utazását Palesztinába, akiknek beutazási engedélyük van.

2. Turisták utazását Palesztinába és a Közel-Keletre, továbbá csomagok szállítását, a legméltányosabb díjtételek mellett.

A »Zion-Lloyd« utazási és szállítási vállalat képviseli egész Romániában a »Serviciul Maritim Roman« és a »Palesline Maritime Lloyd« hajózási vállalatokat.

— **Házasságokat legnagyobb titoktartással és a legbiztosabb eredménnyel közvetít, a széleskörű összeköttetéssel rendelkező »MIREA« iroda, Cluj, Regele Ferdinand 116. Telefon 142.**

Amerikai rendszerű

Fogászati rendelő

Str. Dr. Aurel Lazar 4. szám I. emelet

Fájdalommentes foghuzások, Speciális kezelések, Szájpadlás nélküli fogsorok, koronák, hidak!

Fogak tisztítása és fehéritése!

Mérsékelt árak!

Rendelés: Reggel 9—1 ig, d. u. 3—7 ig
Vasárnap és ünnepnapokon rendelés délelőtt 9—1 ig

A vese, hólyag epe és gyomorbetegségek

legbiztosabb gyógyszere a paptamasi

„LITHYNIA” ásványgyógyviz

Udit. Kapható mindenütt! Gyógyít.

Lerakatok:

ORADEA, Főlerakat Str. N. Filipescu 23.
Telefon 1-76.
ARAD, Kardos M. utócai Str. Eminescu 16.
Telefon: 6-86.
TIMIȘOARA, Kardos M. utócai Str. Vladimirescu
Tudor 30, Telefon: 21-24
CLUJ, Viromin Cal Reg. Ferdinand 70.
Telefon: 9-47.
SĂTUMARE, Moskovits Béla Str. Corvinilor 19.
TG.-MUREȘ, Csiky Emil.
CAREI, Fraji Ludescher Str. Gen. Moșoiu 4.
BUCUREȘTI, Str. Academia 8. Telefon: 381-40.

BERKOVITSNÉ

Orth. Kóser vendéglője
ORADEA, Str. Nic. Iorga
(Zöldfa-ucca) 19

Lakodalmak, bankettek részére
elegáns külön-terem az emeleten

Nagy érdeklődéssel zajlott le az Erdélyi Bank közgyűlése

Az Erdélyi Bank és Takarékpénztár Rt. április 25-én tartotta évi közgyűlését **Mocsonyi Antal**, Ófelsége fővadászmestere elnökletével, a részvényesek nagy érdeklődése mellett. Mocsonyi elnök üdvözölte a megjelenteket és megállapította a határozatképességet. Dr. **Balázs Endre** ügyvédet kérte a jegyzőkönyv vezetésére. Ugyancsak ő ismertette a legfőbb Banktanács részéről jóváhagyott alapszabályokat is. A választások során újból **Mocsonyi Antal** választották elnöké, alelnöké **Popovici Mihail v. minisztert** és **Weiss Fülöpöt**, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank elnökét. A közgyűlés berekesztése előtt **Mocsonyi Antal** meleg szavakban fejezte ki elismerését az intézet előtudatos vezetéséért **Hargittay Bertalan** administeur délégnak és az intézet tisztviselőkarának.

A közgyűlés után tartott igazgatósági ülésen a következő kinevezéseket és áthelyezéseket határozták el:

Dr. **Friedländer Sándor**, az oradeai fiók igazgatóját a Központba rendelték szolgálat-tételre és központi igazgatóvá nevezték ki. Dr. **Friedländer Sándor** előléptetése egy erre érdemes pénzügyi embert ért, aki az oradeai közgazdasági és társadalmi életben eddig élénk és előkelő szerepet játszott.

Neuman Miksa, aki Oradeáról származott el, s eddig a timișoarei fiók cégjegyzője volt, a fargumuresi fiókhoz rendelték főnöki minőségben. **Gál Ernő** központi cégjegyző aligazgatói kinevezést nyert. **Kandel Kálmán**, a salumarei fiók főnökét igazgatóvá nevezték ki.

Végül meg kell emlékezzünk **Bernáth Béla** előléptetéséről, aki eddig az oradeai fiók cégjegyzője és most a fiók főnöke lett. **Bernáth Béla** alig néhány évvel ezelőtt került Brașovból Oradeara, de ez aránylag rövid idő alatt kiváló pozíciókat szerzett a város gazdasági és társadalmi életében. Az ő kinevezése keifősen élvezetes számunkra, mert benne egy minden zsidó ügy iránt lelkes szeretettel viseltető férfit ismertünk meg, aki tul a konvenciókon, emberi szívvel és melegséggel támogat minden társadalmi mozgalmat.

A huedini orth. izr. hitközsége április 21-én tartotta tisztulító gyűlését, amikor a következő vezetőséget választotta meg. Elnök: **Farkas Emánuel**, elnökhelyettes: **Ungár Emánuel**, gondnokok: **Klein Salomon** és **Etelman Sándor**, pénztáros: **Diamandstein Nándor** könyvkereskedő, ellenőr: **Cziment Mihály** fakereskedő.

Megnyilt

GROSZ orth. kóser étkezde

Oradea, Piața Unirei (volt Szent László-ter) 16 alatt, az udvarban.
Holdas templommal szemben.

Abonnenseket, lakodalmak és bankett-rendezéseket vállalunk.

ארטה כשר

Restaurant si Bodega

Weiszberger

Str. General Moșoiu 3.

Lakodalmakat, bankettek fényesen és a legjutányosabban vállalok.

Ajándéknak a legjobb minőségű ridikülök, aktatáskák

HARTMANN-gyár

üzletében.

Bulevardul Regele Ferdinand 1.
Alacsony árak!

RÖVID HIREK

CERNAUTI. Az itteni Rambam Komité meghívására, a suceavai (érabba Rav Mesulem Rath nagyszabású előadást tartott 2000 főnyi közönség előtt. Az előadás mély benyomást left a nagyszámú hallgatóságra. — Május 11-én, szombaton este a Zsidó Ház nagytermében fogja megtartani a romániai Judensztáipartei első országos konferenciáját. Elnökök: Meir Grossman.

STOROJINEC. Április 7-én a Talmud Tóra rendezésében nagyszabású Rambam emléktünnepélyt rendeztek, amelyen számos bukovinai rabbinagység is részt vett.

BUCUREȘTI. A napokban „Ununea economica a Studentilor evrei” néven szervezet alakult, a bucurești zsidó főiskolái hallgatók gazdasági érdekeinek védelmére. A szervezet központja Sr. Șerban Voda 7 alatt van, a cionista dlákothonban.

DÜSSELDORF. A napokban Urdembachban letaróztattak egy embert, aki hamis papirokkal munkát vállalt. Az illetőtől kiderült, hogy bár a lapok, mint lengyel zsidó csalóiról írtak, az illető született árja. — Letaróztatták.

KÖLN. Egy zsidó baromfikereskedő, amiért az egy csirkét altatás nélkül levágatott és húsát eladta, egy évi és négy hónapi fogságra ítélték. A „Westdeutscher Beobachter” szerint, a vevők elien is elfognak járni.

FRANKFURT. Sok példányban kiadtak itt egy „Válasz a külföldiek boykottpropagandájára” címen egy brosurát, amelyben névszerint felsorolják azokat a kereskedőket, akiket az árja lakosságnak boykottálni kell.

SCHWARIN. Az eddig kiadott zsidóellenes boykottpropagandákat, amelyben felsorolták a zsidó kereskedőket, akiket boykottálni kell, visszavonták, mivel azok nem voltak elég alaposak.

NEW-YERSEY. Hoffman, a new jersey-i állam kormányzója aláírta azt a rendeletet, amelynek értelmében, minden vallástámadó és fajgyűlöletet hirdető megmozdulást, a törvény teljes szigorával fogja üldözni és aki a rendelkezést megsérti, 3 hónaptól három évig terjedő fogsággal és 200-tól 5.000 dollárig terjedő pénzbírsággal büntethető.

JERUZSÁLEM. Nagyszabású ünneppéggel készül Palesztina zsidósága György angol király 25 éves uralkodói jubileumára. Tel-Aviv városi tanácsa egyhangúlag elhatározta, hogy a Karmel uccát, King George uccára változtatja.

BÉCS. Az angol utlevélkirendeltségek rendeletet fognak rövidesen kapni, a kormánytól, amely szerint a palesztinai vízumok, a mostani 3 hónap helyett 15 hónaposak lesznek.

LEMBERG. A Hhal cionisták május 26 és 27-én Lembergben világkonferenciát fognak tartani.

LONDON. Samuel Finbergh, aki régebben az alsóházban konzervatív programmal lett megválasztva és Salford polgármestere is volt, meghalt. Az alsóházban mindég erőlyesen lépett fel a külföldi zsidók érdekében, 1925-ben erős harcát volt Sir Villiam Joynson Hicks-el, az akkori belügyminiszterrel, aki támadta a külföldi zsidókat, akik Angliában telepednek le.

VARSÓ. Nagy felháborodást kellett a lengyel zsidóság körében, hogy a régi vilnai zsinagógát le akarják rombolni, hogy ott egy stadiont állítsanak fel. Igen sok nagy gaonja fekszik itt a zsidóságnak, köztük a vilnai gaon és a Ger Zedek (Ger Zedek, egy Potocky gróf, aki zsidó lett és 1749-ben máglyahalált halt a zsidóságaért). A hírköztség lépéseket tett, hogy ne evakuálják a temetőt és sikerült annyit keresztülvinni, hogy a városi hatóságok és a zsidóság képviselői összeülnek tanácskozásra.

— Stürmer másolat Csehszlovákiában. Prágából jelentik: A cseh lapok, amelyek demokratikus politika szolgálatában állanak, megdöbbenéssel regisztrálják azt a hírt, hogy „Der Aufbruch” címen a szudéta németek „Heimatfrontja” lapot ad ki, amelyben tisztára náci-propagandát üz. Teljesen abban a tanushan árja pogromra uszító cikkeket, mint a nürnbergi Stürmer.

— Száraz, hámlik az arcóbre? Használjon „YPO” jelzésű tulszirozott »Stella» krémet, próba tégely 30 lei Kaphető: Farkas István »Apolló» Drogueriájában. Oradea, Bul. Regele Ferdinand 7 bis.

— Uj zsidóbarát politika Irakban. A Bombayban megjelenő „Jewish Tribune” c. zsidó lap bagdadi levelezője írja, hogy Yassin Al Hassini pasa, aki az iraki kormány új miniszterelnöke, liberális férfiakból állította össze kormányát, akik barátságosan viselkednek a zsidókkal szemben. Az új kabinet elhatározta jobbek közzét, hogy tiz külföldi zsidó lapnak megengedi, hogy terjesszék az országban. A postai szállítási jogát is megadta számukra.

Sádhönoláért szépen fizetnék annak, aki ajánlana egy bálbáts, szigorúan vallásos, szép, fiatal, vagyonos özvegyasszonyt, gyermekek lehetnek. Címem: Ignác Áron, Salu Mare, Str. Petru Rareș 30.

— Kitüntetés. Magas kitüntetés érte Aiud város nagyjellemű közmegebecsülésnek örvendő lét kereskedőjét, Izrael Adolf vaskereskedő és Renyovils Mór malomtulajdonos, kiket Öteisége a kereskedelem, illetőleg az ipar terén szerzett munkásságuk elismerésül a Meritul Comercial și Industrial érdemrend I-ső oszt. keresszifével tüntetett ki. A kitüntetés az egész város társadalmának meleg szimpátiájával találkozik.

— Nősülne: 36 éves elvált, gyermektelen, jó állásban levő, izr. főtisztviselő. — 30 éves izr. fűszer és vaskereskedő. — 28 éves izr. vagyonos és tekintélyes textilkereskedő. — 36 éves izr. ügyes terménykereskedő. — 34 éves izr. orvos, értékes ingatlan vagyonnal. — 28 éves izr. vagyonos, ingatlannal is rendelkező bőrkereskedő. — 37 éves izr. érettségizett, jól kereső papirkereskedő. — 35 éves vallásos izr. mérnök, kinek egy jól menő börtgyára van. Közelebbit „Mirea” iroda, Cluj, Regele Ferdinand 116.

— Biro-Bidsan és a külföldi zsidók. Dr D. Lvovits, aki elnökségi tagja az Ort-nak, amely célul tűzte ki a mezőgazdaság és ipar fejlesztését a zsidóság körében, nyilatkozott arra a kérdésre vonatkozólag, hogy vajjon milyen lehetőségek mellett juthatnak külföldi zsidók a szovjet zsidó köztársaságha, a szibériai Biro Bidsanba. Dr Lvovits kifejtette, hogy amennyiben a szovjetkormány elhatározná, hogy engedélyezi külföldi zsidók oitani letelepedését, ezt csak úgy engedné meg, ha az utazási költségeket maguk a zsidók viselnék, vagy valamelyik külföldi szervezet. A szovjetkormány csak azt tartja kötelességének, hogy a maga zsidó polgárait juttassa oda, külföldi zsidók nem számíthatnak arra, hogy a szovjet gondoskodik birodásant letelepedésükről.

— Szájviz essencia ára 50 lei három hónapra elegendő, patent üvegben kapható: Farkas István »Apolló» Drogueriájában. Oradea.

— Streicher és Lindbergh Béby. A nürnbergi uszító lapnak, a „Stürmer”-nek legutóbbi számában számos cikk foglalkozik a Lindbergh gyermekének elrablásával és megölésével és ezt is zsidóellenes heccekre akarja visszavezetni. Klisirozva hozza egy északamerikai lapnak a „Rhe Fascist”-nak egyik cikkét, amelyben azt írja ez a szennylop, hogy a Lindbergh gyermeket is rituális gyilkossági céllal ölték meg. Nyomatékosan hangsúlyozzák, hogy a gyermeket március 1-én ölték meg, amely épen Purim és Pészach között volt. Fritz Brandt, aki vezetője a Stürmernek, egyenesen kiírja, hogy Hauptman a zsidók áldozata és a „német” Hauptman, a „zsidó” Dávid T. Wilentz, felingtoni államügyész ítélte halálra.

ZSIDÓ HUMOR

ÉS KIS ZSIDÓ TÖRTÉNETEK

Nem olyan nagy megtiszteltetés

Mikor R. Hirschel Lewint, volt londoni, halkeresztés és manheimi rabbit meghívták Berlinbe, a különböző üdvözlések lezajlása után a közönség tudósai is elöltek gratulálni a megválasztottnak, akik ily nagy és kiüntető megtiszteltetés ért. — Nem olyan nagy megtiszteltetés ez — felelt a rabbi. — Mert ki választott meg engem? Az előljárók. Igen, ha a tudósok alnének az előljárói székekben és az egyik azt mondotta volna: válasszuk meg a londoni rabbit, mert az nagyobb gaon, a másik meg a poseni rabbi mellett kardoskodott, mert az nagyobb lángész, a harmadik pedig a liszait pártolta volna, mert az nagyobb bibliai tudós, a negyedik pedig kiemelt volna engem nagy tulzással, hogy mind-ezeket a tulajdonságokat egyesítem magamban. — akkor az én megválasztásom nagy megtiszteltetés volna. Így azonban hogy az előljáróságban ceupa am boorec ti, az egyik kiáltja: jöjjen a breslauer rabbi! Mire a másik kiáltja: Azért se! Inkább jöjjen a poseni! És egyik te tudja, miért. Végre az egyik előljáró Dániel Itzig győz, mert a leghangosabban ő tud kiabálni. Hát hol itt a nagy megtiszteltetés?

A hal és az ital

Miért isznak a chászidok a péntakesi hal előtt és után egy kis szilviumot? Egy jókedű chászid magyerezza: Mikor a hal enyelté lézuát, a proféta imádkozott a halgyomrában és az kénytelen volt őt kiadni magából. Már matruól lehet tartani, hátha a hal azt viszonozni akarja és a mi gyomrukban imádkozik és mi is kénytelenek leszünk visszatérni a szabadságát. Azért óvatosságtól megrezsegítjük és a hőlcse előléása szerint, rézegen nem szabad imádkozni De minikogy nem tudjuk, hogyan helyezkedik el benne a hal és merre van a feje, azért isznak előtte is, meg utána is.

A kántor hizeleghet!

A Saichen Aruch szerint meg van engedve, hogy a kántor hizelegjen a bittszég tagjainak, ha ezzel a templomlátogatásra székálja őket. Miért nem írja a Su chan Aruch ugyanezt a rabbiakra vonatkozólag is? — szól a kérdés. És a felelet: A rabbi elég okosak ahhoz, hogy előírás nélkül is megleszik.

A legnagyobb héber költő

A Bialik halálával kapcsolatban, felelevenedik egy anekdota, ami évekket ezeölt tartotta magát: A Palesztinába utazók között feltűnt egy héber költő, aki nemcsak költészetet, de szerénytelensége által is kivált. Mint másodosztályu utas, sétált állandóan az elsőosztályu sétateren végézte. Egy matróz hozzálépett és figyelmeztette ezen illetlen eljárása miatt. A költő rákiállt a matrózra: „Őn nem tudja, mivel áll szemben. Hogyan merészel hozzám közlelni?” A matróz blamirozva visszavonult és jelentette az esetet felettesének. Ez megismételte, amit a matróz már előzőleg megtett. De szintén kénytelen volt dolgát végeztelenül visszavonulni. Erre a hajóskapitány ment el hozzá és igyekezett a legudvariasabb formában felhívni a költőt, hogy alkalmazkodjon a hajó szabályaihoz. A költő megismételte stereotip választát: „Hát Őn nem tudja, hogy a jelenkor legnagyobb héber költője előt áll?” Mélyen meghajva magát, ezt felelt a kapitány: „Bocsánat uram! Nem tudtam, hogy az a kiváló szerencse ért bennünket, hogy utasaink között Bialikot üdvözölhetjük!” Az utas nevezetesen Schneuer Zalmen volt.

Rothschild anekdota

Mint a legidősebb Rothschild fiu és atyjuk halála után a család feje, Náthán, fivereit is nem egyszer leszólta, ha a bárói rangot túlságosan sokra becsülik. Különösen Károly Bécshez volt igen szigorú, aki rendkívül fényes házat vezetett Népolyban és egy alkalommal, mikor a fiáról beszélt Náthánnak, „fiatal bárók”-nak nevezte őket:

— Ne beszélj nekem „fiatal bárókról!” — kiáltotta indulatosan Náthán. — Törődj inkább azzal, hogy a kölykeid becsületes kereskedők legyenek, mert a báróságukkal eddig még egy rézgarát sem kerestek!

Kétféle bizakodás

Rabbi Mordechai a híres lubavilzi, óriási nyomorban élt. Csakládja a szó szoros értelmében éhezett, és maga azonban a legnagyobb lelki nyugalommal tiltottólansai között és tanult.

„Rabbi” — mondá neki egyik belépő rokona — hogyan vagy képes Te olyan nyugodtan énekelve tanulni, amikor ezaféle feleséged és gyermekeid az éhségtől majdame kimulnak?

„Igen” — mondá a Rabbi — Ők jajgatnak és sirnak, mert Ők az emterek segítségére alapítják jövőjüket. Ellenben én az Isten bízom és ezért vagyok képes nyugodt maradni.

Baruch Dajan Haemeth

Egy orthodox körökben közismert ur, visszavetett palesztinai tanulmányutjáról.

— Egy másik zsidó uriember találkozik vele a uccán, kezét nyújtva, azt mondja neki Baruch Dajan Haemeth.

— Mit mond Őn? mondja a megszólított hűlő dezve, hiszen nekem „Sólam aléchem” jár és nem a szokatlan köszöntési mód.

Tudja kérem, nálunk az a „din” van, ha valaki rossz híreket hall, akkor Baruch Dajan Haemeszt mondunk. És uraságod bizonyára rossz híreket terjeszt, tehát joggal köszöntöttem eképpen.